

Realisaties 2003-2005

Milieuactieprogramma 2006-2008

Milieuverklaring van de Programmatorische federale
overheidsdienst Duurzame ontwikkeling

Deze milieuverklaring wordt gepubliceerd in het kader van de deelname van de Programmatorische federale overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling (POD Duurzame Ontwikkeling) aan het EMAS-systeem. EMAS (Environmental Management and Audit Scheme) is een Europees milieubeheer- en milieuauditsysteem voor organisaties die een milieuzorgsysteem hebben opgezet.

Om een EMAS-registratie te verkrijgen moet een organisatie schrapen aan de volgende voorwaarden voldoen. De organisatie dient:

- een milieuzorgsysteem volgens de norm ISO 14001- versie 2004 te implementeren;
- de milieuprestaties continu te verbeteren;
- de medewerking van alle personeelsleden aan het milieuprogramma te verzekeren;
- de milieuwetgeving na te volgen;
- een publieke milieuverklaring op te stellen.

Dit document beschrijft het milieuprogramma van de Programmatorische federale overheidsdienst voor de periode 2006-2008. Elk jaar wordt een bijgewerkte versie van het programma gepubliceerd, waarin ook de gehaalde milieuprestaties worden beschreven. Een eerste actualisering van de verklaring is voorzien voor maart 2007.

De milieuverklaring is bestemd voor iedereen die geïnteresseerd is in het registratieproces van ons milieuzorgsysteem volgens EMAS. In het kader van de uitwisseling van goede praktijken verstrekt de POD Duurzame Ontwikkeling graag verdere informatie aan alle personen die betrokken zijn bij het opzetten van een gelijkaardig systeem (contact@poddob.be)

In deze milieuverklaring vindt U:

- Bladzijde 04** Inleiding door het bestuur
- Bladzijde 05** Overzicht van de POD Duurzame Ontwikkeling: structuur, opdrachten en activiteiten
- Bladzijde 07** Milieubeleid
- Bladzijde 09** Historische achtergrond en doelstellingen van dit milieuzorgsysteem
- Bladzijde 11** Werking van het milieuzorgsysteem
- Bladzijde 12** Structuur en verantwoordelijkheden binnen het milieuzorgsysteem
- Bladzijde 13** Rechtstreekse milieuaspecten en -effecten
- Bladzijde 18** Onrechtstreekse milieuaspecten en -effecten
- Bladzijde 22** Indicatoren van het milieuzorgsysteem
- Bladzijde 23** Validatieverklaring

Programmatorische federale overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling (POD DO)
North Plaza A, 8ste verdieping
Koning Albert II laan 9
1210 Brussel
<http://www.poddo.be>
NACE-code: 75-1

Van bij de oprichting van de Programmatorische federale overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling in 2002 zijn milieu en milieuzorg een van onze aandachtspunten. Die vult de POD Duurzame Ontwikkeling in met doelstellingen zoals het leveren van een positieve bijdrage tot milieubewustzijn en milieubewustmaking, het stimuleren van respect voor het milieu en het verlagen van de rechtstreekse en onrechtstreekse milieueffecten.

Sinds maart 2003 wordt het aandachtspunt "milieu" concreet opgenomen in een formeel vastgelegd en stapsgewijs geïmplementeerd beleid.

In maart 2004 heeft de Ministerraad van Oostende beslist om tegen eind 2005 een milieuzorgsysteem te voorzien in alle federale overheidsdiensten (FOD's), programmatorische federale overheidsdiensten (POD's) en parastatale instellingen.

In juli 2005 heeft de regering daarbij voor het EMAS-systeem gekozen.

In dit kader heeft de POD Duurzame Ontwikkeling een milieuzorgsysteem opgezet dat aan de validatievoorwaarden van de Europese EMAS-reglementering beantwoordt.

Het systeem werd na audit door een onafhankelijk expertbureau in maart 2006 gevalideerd. Daarmee verwezenlijkt de POD Duurzame ontwikkeling Actie 17 van het *Federaal plan voor duurzame ontwikkeling 2004-2008*, die bepaalt dat de overheid hier een voorbeeldfunctie dient te vervullen. Via deze voorbeeldrol wordt gehoopt dat onze aanpak andere collega's en maatschappelijke actoren er zal toe aanzetten dezelfde weg in te slaan.

Een kwalitatief hoogstaand milieubeheer is een onderdeel van duurzame ontwikkeling, maar heeft uiteraard ook andere raakvlakken, waarbij sociale en economische aspecten, visie op lange termijn en de planetaire dimensie centraal staan. Deze aspecten verdienen een steeds grotere aandacht en steeds meer betrokkenheid. Het gaat hier om een verdere uitdaging, die de POD Duurzame Ontwikkeling wil aangaan en zo breed mogelijk uitdragen, onder meer via het jaarlijks rapport.

Hadelin de Beer de Laer,
Voorzitter Programmatorische federale overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling

OVERZICHT VAN DE POD DUURZAME ONTWIKKELING: STRUCTUUR, OPDRACHTEN EN ACTIVITEITEN

De POD Duurzame Ontwikkeling is gevestigd in het gebouw North Plaza A, Koning Albert II laan 9 in 1210 Brussel. De dienst beschikt daar over één derde van de oppervlakte van de 8ste verdieping.

De dienst heeft 10 medewerkers, samen goed voor 8,7 voltijds equivalenten. De dienst is opgedeeld in 4 cellen:

- de programmaverantwoordelijken;
- de coördinatiecel milieuzorg;
- de communicatiecel;
- de cel secretariaat en boekhouding.

De POD Duurzame Ontwikkeling vult een aantal belangrijke taken uit wat betreft duurzame ontwikkeling. De missie van de dienst is als volgt vastgelegd:

Als overheidsdienst alle actoren helpen te handelen voor een duurzame ontwikkeling gericht op de behoeften van de huidige en toekomstige generaties.

Dit wordt vertaald in strategische doelstellingen:

- Strategische doelstellingen voor de **federale planning** en de **nationale strategie** ;
- Strategische doelstellingen ter ondersteuning van de FOD's/POD's bij de **implementatie** van de duurzame ontwikkeling;
- Strategische doelstellingen inzake **ondersteuning**;
- Strategische doelstellingen inzake **sensibilisatie en informatie**;
- Strategische doelstellingen op **internationaal** vlak;
- Strategische doelstellingen inzake **beheer**.

De strategische doelstellingen worden bereikt door:

a) samen te werken, hoofdzakelijk met de federale overheidsdiensten (FOD's), maar ook met de verschillende spelers van het maatschappelijk middenveld en met de verschillende gezagsniveaus, om **projecten te concretiseren** met volgende doelstellingen:

- *een gunstig kader scheppen* voor beleid dat op evenwichtige wijze de lange termijn, de planetaire gevolgen, de sociale, economische en milieudimensie, het voorzorgsbeginsel en de participatie integreert;
- aan de actoren *concrete instrumenten aanbieden* voor het beslissen over en het verwezenlijken van de richting die zij aan hun activiteiten willen geven voor wat betreft de beginselen van duurzame ontwikkeling, en *nieuwe initiatieven stimuleren* waarmee de actoren hun visie op een wenselijke toekomst kunnen verrijken.
- *Concreet handelen* in bepaalde dossiers die tot wijzigingen in de productie- en consumptiepatronen leiden;
- het *overleg* tussen de actoren *ondersteunen*;
- *het begrip* duurzame ontwikkeling in de maatschappij *doen doordringen* en daarbij voorrang geven aan concrete, tastbare aspecten van duurzame ontwikkeling;
- *doelmatig meewerken* aan de vertegenwoordiging van België *op internationaal vlak*;

b) een **goed presterende interne werking** uit te bouwen.

Actie 17 van het *Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling 2004 2008* bepaalt dat de overheid een voorbeeldfunctie moet vervullen op het vlak van duurzame ontwikkeling en milieuzorg. Dit betekent dat de diensten een proces moeten starten om hun milieuprestaties voortdurend te verbeteren, onder meer om vervuiling te voorkomen.

De POD Duurzame Ontwikkeling geeft hieraan gehoor en wenst een voorbeeld te zijn door een geregistreerd milieuzorgsysteem volgens de EMAS-verordening van de Europese Unie in te stellen, wat ook een verplichting tot transparante communicatie inhoudt. Dit zal aan de andere federale overheidsdiensten tonen dat EMAS haalbaar is. Bovendien zal de POD Duurzame Ontwikkeling, die belast is met de coördinatie van de milieuzorg, op basis van zijn ervaring die andere diensten kunnen helpen.

Om deze verbintenis te concretiseren, onderneemt de POD Duurzame Ontwikkeling specifieke acties die het leefmilieu beschermen. Die acties betreffen:

- de vermindering van de directe en indirecte milieueffecten van zijn werking;
- de vermindering van de milieueffecten van de werking van zijn contractanten;
- de promotie van duurzame ontwikkeling en dus ook van milieubescherming in alle federale overheidsdiensten door:
 - cellen duurzame ontwikkeling op te richten en te volgen,
 - studies over de impact van beslissingen op duurzame ontwikkeling aan te moedigen, (DOEB)
 - de planning en het bereiken van resultaten inzake milieuzorg te steunen.

De POD Duurzame Ontwikkeling verbindt zich ertoe:

- de directe milieugevolgen van zijn dagelijkse werking te verminderen door:
 - duurzaam aan te kopen,
 - zijn energieverbruik te verminderen,
 - zijn papierverbruik te verminderen,
 - zijn waterverbruik te verminderen,
 - afval te voorkomen en te verminderen,
 - duurzame vervoermiddelen te gebruiken;
- de indirecte milieugevolgen verbonden met de dossiers van zijn adviseurs en attachés te verminderen door evaluaties vooraf;
- de acties uit het eerste en het tweede federaal plan inzake duurzame ontwikkeling die op de dienst en op de terreinen waarop de dienst een invloed heeft van toepassing zijn uit te voeren;
- instrumenten voor milieubescherming en preventie aan te brengen bij andere federale overheidsdiensten voor hun dagelijkse werking en een instrument als EMAS te promoten;
- de milieuwetgeving na te leven en erop vooruit te lopen.

15 december 2005

Hadelin de Beer de Laer
voorzitter POD Duurzame Ontwikkeling

HISTORISCHE ACHTERGROND VAN HET MILIEUZORGSYSTEEM

Van bij zijn oprichting heeft de POD Duurzame Ontwikkeling al maatregelen genomen om de negatieve effecten van zijn activiteiten op het milieu te verminderen. Om tot een degelijk milieubeleid te komen heeft de POD Duurzame Ontwikkeling sindsdien een milieuzorgsysteem geïmplementeerd.

Daarvoor heeft de POD Duurzame Ontwikkeling een aantal stappen doorgelopen. Wij hebben de huidige effecten op het milieu in kaart gebracht, onze milieudoelstellingen vastgelegd, een actieplan opgesteld en implementatieprocedures uitgewerkt. Interne audits worden in functie van hun aard trimestrieel, semestrieel of jaarlijks uitgevoerd. Ook werd een verificatieaudit door een geaccrediteerd extern bureau uitgevoerd. De acties binnen het milieuzorgsysteem worden om de drie maanden geëvalueerd. Om onze milieuprestaties te verbeteren wordt gewerkt met een jaarlijkse cyclus in vier stappen: inventaris, actieplan, implementering en evaluatie.

De belangrijkste actiemiddelen van de POD Duurzame Ontwikkeling zijn het integreren van aandachtspunten inzake milieu in de projecten van de federale overheidsdiensten, het invoeren van milieucriteria in de overheidsopdrachten en het verlenen van subsidies.

Doelstellingen van het milieuzorgsysteem

Milieueffecten kunnen worden onderverdeeld volgens de aard van de weerslag op het milieu.

Rechtstreekse milieueffecten houden verband met de operationele activiteiten van de POD Duurzame Ontwikkeling (dagelijkse werking van de dienst in het gebouw, verplaatsingen in België en verblijf in het buitenland). De rechtstreekse effecten zijn vrij hoog wat de ratio per persoon betreft, maar blijven vanwege het klein aantal personen gering t.o.v. de gehele federale administratie.

Onrechtstreekse milieu-effecten houden verband met onze activiteiten inzake beleidsplanning en ondersteuning van de federale overheidsdiensten. Deze activiteiten hebben een aanzienlijke weerslag op het milieu.

Om de rechtstreekse en onrechtstreekse milieueffecten van de dagelijkse werking te minimaliseren zal de POD Duurzame Ontwikkeling:

- rekening houden met de relevante milieu- en sociale factoren bij elke activiteit, wetsontwerp of ministerieel besluit dat aan de Staatssecretaris wordt voorgelegd;
- milieuzorg en milieubeheer integreren in alle projecten en activiteiten die door de dienst worden gesubsidieerd of gestimuleerd, voor zover deze het gebruik van natuurlijke hulpbronnen of een risico op eventuele milieuhinder of -overlast inhouden;
- een voorbeeld stellen voor andere, niet-federale openbare instellingen en de federale openbare besturen ondersteunen bij het integreren van milieuzorg en milieubeheer in hun eigen operationele werking;
- de Staatssecretaris bijstaan het vaststellen of elke federale overheidsdienst en programmatorische federale overheidsdienst een gevalideerd milieuzorgsysteem implementeert;
- een impuls geven aan het invoegen van sociale en milieubepalingen in de lastenboeken voor overheidsopdrachten;
- maatregelen nemen voor een grotere bewustwording bij de brede bevolking omtrent duurzame ontwikkeling.

Milieuzorg en milieubeheer hebben betrekking op alle gebieden waarop de actie van de medewerkers van de POD Duurzame Ontwikkeling een weerslag of een controlerende invloed heeft. Daarom vereist het welslagen van een milieuzorgsysteem een continu proces waarbij alle personeelsleden van de POD Duurzame Ontwikkeling worden betrokken. Verder worden alle spelers die met onze werking te maken hebben in dat proces opgenomen, dus ook personen die contractueel of organisationeel met ons samenwerken.

De POD Duurzame Ontwikkeling voert een actief milieubeleid met als doel de medewerkers milieubewust en milieuverantwoordelijk te maken en ze aan te sporen om bij te dragen tot milieuzorg en milieubeheer volgens de EMAS-richtlijnen.

Na een initiële analyse stelt de coördinatieceel milieuzorg een actieplan op om de rechtstreekse milieu-impact te verlagen; het actieplan wordt door het bestuur gevalideerd. Elke medewerker gaat door dezelfde oefening voor wat betreft de onrechtstreekse milieueffecten van zijn activiteiten (zie verder).

Inspraak, betrokkenheid en vorming van het personeel

Alle medewerkers evalueren, in een eerste stadium en binnen hun verantwoordelijkheidsgebied, de weerslag van hun activiteiten op het milieu. Deze analyse betreft alle deelactiviteiten van de dienst: van het onderzoek van subsidieaanvragen tot het organiseren van evenementen over openbare raadplegingen en projecten in samenwerking met andere besturen. Ook brengen de medewerkers eco-consumptie en duurzame mobiliteit in de praktijk. Intern staan de milieuverantwoordelijke en een consultancybureau in voor de opleidingen inzake milieubeheer. Extern worden deze verzekerd door gespecialiseerde instellingen..

De goede praktijken voor de dagelijkse werking worden in 10 punten vertaald, die duidelijk zichtbaar worden opgehangen in verschillende lokalen.

Om de drie maanden wordt de vooruitgang van de acties opgetekend. Van het milieuzorgsysteem van de POD Duurzame Ontwikkeling worden regelmatig audits genomen door collega's van andere openbare instellingen die een milieuzorgsysteem van het EMAS-type in gebruik hebben.

De resultaten van het eco-beheer van de POD Duurzame Ontwikkeling worden om het jaar meegedeeld aan en besproken met de politiek verantwoordelijke persoon, in ons geval Staatssecretaris Els Van Weert.

STRUCTUUR EN VERANTWOORDELIJKHEDEN BINNEN HET MILIEUZORGSYSTEEM

De verantwoordelijkheid voor de milieuzorg en het milieubeheer van de POD Duurzame Ontwikkeling berust bij het bestuur, dat ervoor zorgt dat het hele team bij het proces wordt betrokken.

De verantwoordelijkheden zijn als volgt ingedeeld:

- de milieuverantwoordelijke coördineert de verschillende acties die tot doel hebben de rechtstreekse milieueffecten te verlagen. Hij volgt deze acties op en gaat de resultaten na;
- de coördinatieceel milieuzorg (rechtstreekse en onrechtstreekse aspecten) is verantwoordelijk voor de interne dynamiek die vereist is voor het uitvoeren van het milieuprogramma;
- de communicatiecel is verantwoordelijk voor de externe communicatie over milieuzorg en milieubeheer volgens de EMAS-reglementering (federale besturen en belanghebbenden).

Het implementeren van EMAS binnen de POD Duurzame Ontwikkeling heeft een voorbeeldfunctie voor de andere federale overheidsdiensten en programmatorische federale overheidsdiensten; deze benadering streeft immers het bewerkstelligen van milieukwaliteit na, een doorgaande kwaliteitsverbetering bij de dossieropvolging en het stimuleren van goede milieupraktijken in de dagelijkse werking.

De rechtstreekse milieuaspecten betreffen:

1. Duurzaam aankoopbeleid en duurzame consumptie;
2. Papierverbruik;
3. Afvalbeheer;
4. Verbruik van natuurlijke hulpbronnen en energie;
5. Mobiliteit.

Deze aspecten werden geëvalueerd aan de hand van de volgende evaluatiecriteria:

- balans van materiaalstromen;
- milieuwetgeving;
- skills en gebruiken die bij de POD Duurzame Ontwikkeling gegroeid zijn;
- mening van de ambtenaren;
- invloed en beheerscontrole;
- voorbeeldfunctie, onder meer wat betreft het verlagen van de ecologische voetafdruk van de POD Duurzame Ontwikkeling.

De resultaten van de analyse van de evaluatiecriteria hebben een aantal aspecten met duidelijke milieueffecten aan het licht gebracht. Deze aspecten worden hierna opgesomd volgens hun belangrijkheid. De overeenkomstige doelstellingen moeten eind 2008 worden bereikt.

1. Duurzaam aankoopbeleid en duurzame consumptie

Wat en hoeveel wordt er verbruikt?

De POD Duurzame Ontwikkeling beschikt hieromtrent niet over precies cijfermateriaal.

- Het enige onderhoudsproduct dat door de POD Duurzame Ontwikkeling wordt aangekocht (afwasmiddel) is een milieuvriendelijk product met eco-label.
- De onderhoudsproducten die door het schoonmaakbedrijf worden gebruikt zijn geen zogenaamde "groene" producten.
- Wij gebruiken herbruikbare glazen, borden en bestek.
- Behalve koffie is er weinig collectief gebruik van voedsel en drank. De koffie is biologische fair-trade koffie.
- Voor bureaubenodigheden hangen wij af van de FOD Volksgezondheid; de geleverde producten beantwoorden vooralsnog niet aan milieu- en sociale criteria.
- Tijdens de middagen van de duurzame ontwikkeling, die ongeveer vijf keer per jaar worden georganiseerd, maken wij stelselmatig gebruik van traiteurs uit de sociale economie, behalve als wij hiervoor afhankelijk zijn van de uitnodigende organisatie.

Onze doelstellingen wat betreft duurzame aankopen

Om tot een duurzaam consumptiebeleid en duurzame aankopen te komen stellen wij voor om meer ecologisch verantwoorde producten te kopen. Maar om een echte duurzame consumptie te bewerkstelligen zullen wij ook met sociale criteria trachten rekening te houden.

Deze criteria zullen ook worden opgenomen in de lastenboeken van de leveranciers, met als oogmerk het voeren van een echt duurzaam aankoopbeleid. De goede praktijken zullen worden opgenomen in de circulaire over duurzame aankopen als inspiratiebron voor alle federale openbare instellingen.

Doelstellingen inzake eten en drank tijdens de middagen van de duurzame ontwikkeling

	bioproducten	sociale economie
"all in" zalen eind 2008	0%	0%
niet-"all in" zalen eind 2008	100%	100%

Doelstellingen inzake drankverschaffing binnen de dienst

	bioproducten	fair trade	retourverpakkingen
eind 2008	40%	60%	100%

Doelstellingen inzake bureaubenodigdheden en onderhoudsproducten

	"groene" bureaubenodigdheden	herbruikbare toner cartridges	"groene" onderhoudsproducten POD	"groene" onderhoudsproducten ISS	gerecycleerd papier
eind 2008	100%	100%	100%	20%	100%

2. Papierverbruik

Papierverbruik en -gebruik:

- de printfunctie van alle computers is ingesteld op de recto-verso optie om het papierverbruik te verlagen;
- 100% van het papier dat voor het kopieertoestel-printer-faxmachine wordt gebruikt is gerecycleerd papier;
- aantal aangekochte A4-vellen per medewerker per jaar: 4.750 waarvan:
 - aantal fotokopieën per medewerker per jaar: 1.566 (zijnde ongeveer 783 A4 vellen),
 - aantal afdrukken (vanaf een computer) per medewerker per jaar: 4.682 (zijnde ongeveer 2.341 A4 vellen),
 - aantal overblijvende vellen: ongeveer 1.626 14 vellen.

Doelstellingen inzake papierverbruik

Ons objectief is om minstens de behaalde cijfers te bestendigen en optimaal het papierverbruik met 5% te verlagen. Het aangekochte papier moet ecologisch verantwoord zijn.

3. Afvalbeheer

Er is geen cijfermateriaal beschikbaar, maar afval wordt selectief behandeld. Op 15 januari 2006 zijn wij gestart met het wege van PMD, papier en residuele afval.

Doelstellingen inzake afvalproductie

Om het volume afval te verminderen onderstrepen wij het belang van afvalpreventie en trachten wij zoveel mogelijk de afval te sorteren.

per VTP (voltijdse persoon) per jaar	papierafval	divers afval
einde 2008	22 kg	10 kg

4. Verbruik van natuurlijke hulpbronnen en energie

Wat en hoeveel wordt er verbruikt?

Cijfers gebaseerd op het verbruik tussen 9 december 2003 en 12 december 2005; 10 medewerkers (op 30, één teller voor de hele verdieping).

- Water: 21,58 m³ per medewerker per jaar.
- Gas: 7346,67 kWh per medewerker per jaar.
- Elektriciteit: 1.680,67 kWh per medewerker per jaar.

Doelstellingen inzake het verbruik van natuurlijke hulpbronnen en energie

Het verbruik van water, gas en elektrische laagspanningstroom wordt om de maand geëvalueerd. Wij willen het verbruik van natuurlijke hulpbronnen en energie met 5% verminderen. Verder worden de voorzieningen regelmatig op lekken gecontroleerd en zijn er preventieve maatregelen ingesteld.

per medewerker per jaar	gas	elektriciteit	water
einde 2008	6.979 kWh	1.596 kWh	20,5 m ³

In de toekomst zullen gegevens en doelstellingen voor hoogspanningsverbruik vastgelegd worden.

5. Mobiliteit

Woon-werktrajecten (cijfers gebaseerd op een eenmalige berekening in mei 2005): 86,5% van de trajecten gebeuren per trein, tram, bus, fiets of via carpooling.

- auto: 21.780 km/jaar
- carpooling: 11.880 km/jaarn
- trein: 112.640 km/jaar
- MIVB: 11.000 km/jaar
- fiets: 1.320 km/jaar
- te voet: 2.750 km/jaar

Buitenlandse missies:

- vliegtuig: 13.540 km
- trein: 3.470 km

Maatregelen voor het stimuleren van duurzame mobiliteit:

- de medewerkers krijgen een gratis abonnement op de trein en de MIVB. Medewerkers die uitsluitend gebruik maken van het MIVB-net (Brussels openbaar transport) betalen zelf 20% van hun abonnement;
- 3 fietsen zijn beschikbaar voor verplaatsingen in Brussel;
- medewerkers die voor werkbezoeken per vliegtuig moeten reizen worden gevraagd deel te nemen aan het "Trees for travel"-systeem;
- wij doen mee aan het Cambio-systeem (autoverhuur).

Doelstellingen inzake duurzame mobiliteit

De POD Duurzame Ontwikkeling steunt duurzame mobiliteit door het autogebruik te beperken en het gebruik van het openbaar vervoer aan te moedigen. De dienst heeft geen enkele invloed op de plaatsen waar internationale conventies worden gehouden.

	woon-werktrajecten
eind 2008	90% gebruik van het openbaar vervoer

Actieprogramma van de adviseurs

Op basis van hun competenties hebben 8 adviseurs 31 concrete acties voorgesteld. De dossiers worden regelmatig aangehaald tijdens de stafvergaderingen die tweemaal per week plaatshebben, en stelselmatig om de drie maanden geëvalueerd. Verder organiseert de POD Duurzame Ontwikkeling om het jaar individuele gesprekken met de medewerkers om de vooruitgang van de dossiers te bespreken.

Tegelijkertijd brengt elke medewerker de positieve gevolgen van de acties in kaart via een evaluatieschema over milieubewuste en duurzame ontwikkeling, dat over twaalf aandachtspunten is verdeeld:

1. terugdringen van de luchtvervuiling;
2. bescherming van gronden en bebouwde oppervlakten;
3. behoud van waterkwaliteit;
4. bosbehoud;
5. afvalreductie;
6. vermindering van het grondstoffenverbruik;
7. democratie, dialoog en participatie (burgerschap en billijkheid);
8. de milieu-impact op de gezondheid in rekening brengen;
9. vrijwillige initiatieven inzake milieuzorg en milieuefficiëntie;
10. sensibilisering en communicatie inzake duurzame ontwikkeling;
11. verinnerlijken van milieukosten;
12. bescherming van de biosfeer op wereldvlak en de naleving van internationale overeenkomsten;

EMAS-acties van de adviseurs (01/2006-12/2008) op basis van de beleidsdoelstellingen en acties

- Beleidsdoelstellingen inzake **federale planning** en **nationale strategie**
 1. De rationele en methodische inoverwegingneming van het leefmilieu bij het plannen van duurzame ontwikkeling (federaal plan, toekomstig nationaal plan, langetermijnplan, opgestelde jaarlijkse actieplannen inzake duurzame ontwikkeling van de FOD's/POD's, enzovoort).

- Beleidsdoelstellingen inzake de **ondersteuning** van de federale (programmatorische) overheidsdiensten bij de implementatie van duurzame ontwikkeling:
 - Coördineren van de werkzaamheden van de FOD's/POD's met betrekking tot hun jaarlijkse actieplannen inzake duurzame ontwikkeling, onder meer rond de evaluatie van de leefmilieu-impact van de aangekondigde maatregelen:
 2. Evalueren van de voorgestelde methode voor het opstellen van deze actieplannen;
 3. Bijsturen van de methode op basis van deze evaluatie en deze uitvoeren;
 4. Begeleiden van de cellen duurzame ontwikkeling van de FOD's en de POD's bij het opstellen van hun ontwerpen van een actieplan;
 5. Toepassen op de POD DO van de hierboven vermelde methode.
 - 6. Aanduiden van de beleidsbeslissingen op dewelke een Duurzame Ontwikkelingseffectbeoordeling (DOEB) zal worden uitgevoerd via het jaarlijks actieplan inzake duurzame ontwikkeling van de POD DO.
 - 7. Aanpassen van de statistische opvolgingsmethodes van bepaalde overheidsopdrachten die de cellen duurzame ontwikkeling moeten gebruiken om te waken met het oog op de vergroening van de overheidsopdrachten.
 - 8. Integreren van duurzame overheidsopdrachten in de dagdagelijkse werking van de administraties, onder meer via het voorzitterschap van de werkgroep duurzame overheidsopdrachten van de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling.
 - 9. Innovatiedossier : de tijd : de besluitvormers sensibiliseren rond de levenswijze (tijd) en het leefmilieu en voorstellen van acties.

- Duurzame Ontwikkelingseffectbeoordeling (DOEB):

10. Ontwikkelen en beheren van een methode voor DOEB (onderzoeken van onder andere de leefmilieu-impact van voorgestelde regelgeving) en deze institutionaliseren;
11. Bij gebruik van deze methode (via gevalstudies, pilootprojecten, definitieve projecten): uitnodigen van de niet-leefmilieu-administraties om rekening te houden met leefmilieuaspecten
12. Ondersteunen van de administraties bij de implementatie en de realisatie van DOEB via het begeleiden en het organiseren van opleidingen met betrekking tot de leefmilieupijler van duurzame ontwikkeling.
13. Sensibiliseren rond duurzame ontwikkeling via het aanbod van opleidingen en presentaties waarin leefmilieuaspecten inbegrepen zijn.
14. Verzekeren van de opvolging van het dossier energie/klimaat (toegespitst op de thema's energie en armoede) en voorbereiden van de Commissie Duurzame Ontwikkeling van Verenigde Naties in 2006 en 2007.
15. Ondersteunen van de wetenschappelijke programma's van de Programmatorische Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid met betrekking tot de milieuduurzaamheid.
16. Environment Information System (EIS): verzekeren van de organisatie van opleiding voor het gebruik van het softwarepakket voor het beheer van de energieconsumptie in de FOD's en in de POD's.
17. Begeleiden van de implementatie van de milieuzorgsystemen (EMS) in de federale overheidsdiensten en -instellingen (beslissing van de Ministerraad van maart 2004, actie 17 van het Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling).
18. Coördineren van de EMAS-validering (Environmental Management Audit and Schema) van de federale overheidsdiensten en instellingen.
19. Begeleiden van de interne milieuadviseurs van de federale overheidsdiensten via de federale coördinatie van de acties inzake milieuzorg.

● Beleidsdoelstellingen inzake **ondersteuning**

20. Evalueren van de milieuprestaties van co-contractanten, waaronder de aanvragers voor de subsidiëring van projecten met behulp van een ondersteunende vragenlijst, en voorstellen aan de projectschrijvers van verbeteringspistes op het vlak van leefmilieu.
21. Ondergeschikt maken van de betaling aan het terugzenden van de vragenlijst (cfr. vorig punt).
22. Synthetiseren en evalueren van de via de vragenlijst ontvangen informatie (cfr. vorig punt).

● Beleidsdoelstellingen inzake **sensibilisatie en informatie**

23. Week duurzame ontwikkeling: sensibiliseren van de deelnemers rond het concept duurzame ontwikkeling, waarin het leefmilieu aanwezig is, via nieuwe instrumenten.
24. Leesbaarder maken van elektronische publicaties op beeldscherm om elke onnodzakelijk afdruk te vermijden. Zo weinig mogelijk publicaties afdrukken en de afgedrukte publicaties zo ecologisch mogelijk maken (papier, inkt, verpakking).
25. Minstens één keer per jaar een artikel opstellen over de milieuprestaties van de POD Duurzame Ontwikkeling.
26. Aanmoedigen van de door de POD Duurzame Ontwikkeling uitgenodigde sprekers om een leefmilieu-invalshoek in hun betoog te integreren.
27. Publiceren van de milieuverklaring van de POD Duurzame Ontwikkeling op zijn website.
28. Integreren van de informatie met betrekking tot zijn EMAS-milieuzorgsysteem in zijn jaarrapport.

● Beleidsdoelstellingen inzake **beheer**

29. De rationele en methodische inoverwegingneming van het leefmilieu in de dagdagelijkse werking van de POD Duurzame Ontwikkeling.
30. Waken over de naleving van de goede werking van het milieuzorgsysteem van de POD Duurzame Ontwikkeling en over zijn voortdurende verbetering.
31. Erover waken dat de cel communicatie een efficiënte communicatiewijze heeft ten opzichte van ons milieuzorgsysteem.

	april 2005 - januari 2006
aantal vormingsuren van het personeel	313
aantal stafvergaderingen met EMAS op de agenda	16
aantal dagen werk aan het milieuzorgsteeem door de cel secretariaat en boekhouding	p.m.
aantal dagen werk van de coördinatiecel milieuzorg	32
aantal nota's van non-conformiteit of preventie	16
aantal nieuwe suggesties voor acties betreffende milieubeheer vanwege het personeel	p.m.
aantal publieke presentaties met vermelding van EMAS bij de POD	4
aantal afwijkingen na interne audits en/of quickchecks	16
aantal opgevolgde dossiers van de adviseurs	31

Op basis van de audit van de organisatie, interviews met zijn medewerkers, en het onderzoek van de documentatie, de gegevens en de informatie bekomen tijdens de audit, heeft AIB-VINÇOTTE International, in zijn hoedanigheid van milieuverificateur (BELAC-BELCERT 017 EMAS), besloten:

- dat het milieubeheersysteem en de milieuauditprocedure zowel als de milieuverklaring over de realisaties 2003-2005 en over het milieuactieprogramma 2006-2008 beantwoorden aan de eisen van de Verordening (EG) Nr. 761/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 19 maart 2001 inzake vrijwillige deelneming van organisaties aan een communautair milieubeheer- en milieuauditsysteem (EMAS).
- dat de gegevens en de informatie in deze milieuverklaring betrouwbaar zijn en dat ze op een doeltreffende wijze alle significante milieuvragen voor deze organisatie behandelen.

Opgemaakt te Brussel, 27 maart 2006

ir. P. Olivier,
Voorzitter van de Certificatiecommissie.